

стъпления. През август 1853 г. през Стара Загора минават орди от арнаути и анадолски манафи⁶: „...те обичали да квартируват в български къщи и си позволявали безсрамни работи... По едно време манафите се пуснали и върху циганките, та циганите били принудени да затворят дюкяните си в града и да бягат в по-далечни турски села” (Ivanova, Ktustev 2008: 16, 32).

“За българите всеки циганин е само циганин – мръсен, лош човек, а всяка циганка е удобен обект за шеги и подигравки... Циганките по характер са избухливи /кибритлии/” пише в нач. на XX век Петуленгро (Б. Гилят-Смит). Най-често обобщен облик на етноса се вписва във фолклорната словесност, в определени обичаи и е отражение на социалната йерархия в обществото. Пример в това отношение е изграденият в българската традиционна култура в продължение на столетия образ на циганите. В българската словесност от XIX век най-често са синоним на негативно, нецивилизовано, немодерно племе. В социалната йерархия заемат най-ниското стъпало и се възприемат с недоверие. Те са чужди и различни от българина, който ги свързва с хаоса и нечистите сили. В песенния фолклор на положителния образ на българката, този на циганката се противопоставя като негативен. Тя е не само черна и грозна, но ѝ се приписват качества на магьосница и притежателка на вълшебни сили. Познава омайни билета, които могат да съберат влюбените, но могат и да разделят вече създаденото семейство. В традиционните народни представи чумата – една от най-страшните болести, е черна, гологлава, с разрошени коси, дрипава циганка с тояга (Стоин 1928: №1414, №1441; Славейков 1925: 107; СБНУ 1963: 342, №39).

Отново като израз на народната вяра в свръхестествените магически способности на етноса, образите и на циганина, и на циганката присъстват в *маскарадната обредност*. Те се наслагват върху някогашните архаични прототипи като им се придават нови, характерни в определена степен за циганите и по-понятни за българите черти и особености. Както старата жена въобще, така и циганката, според народните представи, се смята за носителка на свръхестествени магически способности поради връзките си със света на нечистите сили. Тези вярвания се базират донякъде на конкретните битови реалности (Попов 1992-а: 60-61).

Семантична натовареност на кукерските игри се насочва към осигуряване на плодородие, благополучие и придобиване на нов социален статут на участващите в тях. Персонажите им са начин за докосване до “другия”, отвъдния свят. В Югоизточна Тракия участниците в карнавала се наричат кукери. Край групата, представяща различни персони, игра-

⁶ анадолски манафи – турци от Мала Азия